

PAASTUAJA V PÜHAPÄEV A AASTAL

(Esimene lugemine Hs37 ,12b-14)

Lugemine prohvet Hesekieli raamatust:

Nii ütleb Issand: Vaata, ma avan teie hauad ja toon teid teie haudadest välja ning viin teid Iisraeli maale. Ja te saate tundma, et mina olen Issand - siis, kui ma avan teie hauad ja toon teid, oma rahvast, teie haudadest välja. Ja ma hingan teie sisse oma Vaimu, et te saaksite elavaks, ja ma sean teid teie omale maale ning te peate tundma, et mina, Issand, olen rääkinud ja teen selle teoks - ütleb Issand.

See on Jumala Sõna.

(Vastulaul Ps130 ,1-2 3-4 5-6 7-8 R:6)

R: Mu hing ootab Issandat, enam kui valvurid hommikut.

Sügavusest hüüan ma sind: Issand, kuule mu häält!
olgu sinu kõrvad ärkvel mu anumise häälele.
Kui sina ülekohut meeles peaksid, kes võiks siis püsida.
Kuid sinu juures on andeksandmine, et sind kardetaks.

R:

Ma ootan Issandat,
teda usaldab mu hing,
tema sõnade peale ma loodan.
Mu hing ootab Issandat, enam kui valvurid hommikut.

R:

Enam kui valvurid hommikut - Iisrael, oota Issandat.
Sest tema juures on heldus, tema juures rohke lunastus.
Jah, tema lunastab Iisraeli
kõigest nende ülekohtust.

R:

(Teine lugemine Ro8 ,8-11)

Lugemine püha apostel Pauluse kirjast roomlastele:

Need, kes on lihas, need ei või Jumalale meeldida. Aga teie pole lihas, vaid vaimus, kui kord Jumala Vaim teie sees elab. Kui nüüd mõnel teie seast ei ole Kristuse Vaimu, siis tema ei ole Kristuse oma. Kui aga Kristus on teie sees, siis on ihu küll patu pärast surnud, kuid vaim teeb elavaks õigluse järgi. Sest kui tema, kes ta äratas Jeesuse surnuist üles, elab teie sees, siis teeb tema Vaim ka teie sureliku ihu elavaks.

See on Jumala Sõna.

(Salm enne evangeeliumi Jh 11,25a.26)

Mina olen ülestatõusmine ja elu,
kes minusse usub, see ei sure igavesti.

(Evangeelium Jh11 ,1-45)

Lugemine püha Johannese evangeeliumist:

Laatsarus Betaaniast oli haige. Betaania oli küla, kus elasid Maarja ja tema õde Marta, aga Maarja oli see naine, kes salvis Issandat salviga ja kuivatas tema jalgu oma juustega - tema vend Laatsarus oligi haige. Õed lasksid Jeesusele öelda: "Issand, vaata, su sõber on haige". Ja kui tema sellest kuulda sai, siis ta ütles: "See haigus ei too surma, vaid laseb Jumala kirkusel avalikuks saada, et Jumala Poega selle pärast austataks".

Aga Jeesus armastas Martat ja tema õde Maarjat ning Laatsarusust. Kui ta nüüd kuulis, et Laatsarus on haige, jäi ta veel kaheks päevaks sellesse paika, kus ta oli. Siis ütles ta oma jüngritele: "Mingem jälle Juudamaale!" Jüngrid vastasid talle: "Rabi, alles nüüdsama tahtsid juudid sind kividega surnuks visata ja sina lähed jälle sinna". Jeesus kostis neile: "Päevaaeg kestab kaksteist tundi, kui keegi kõnnib päeva ajal, siis ta ei komista, sest ta näeb selle maailma valgust. Kui aga keegi öösel oma teed käib, siis ta komistab, sest temas ei ole valgust". Ja ta jätkas: "Meie sõber Laatsarus magab, kuid mina lähen teda unest üles äratama". Jüngrid ütlesid talle: "Kui ta magab, siis ta saab terveks". Jeesus rääkis surmast, aga jüngrid arvasid, et ta kõneleb tavalisest unerahust. Nüüd ütles Jeesus neile täie selgusega: "Laatsarus on surnud, ja ma rõõmustan teie pärast, et ma seal ei olnud, et teie võiksite uskuda, kuid mingem nüüd tema juurde!"

Toomas, keda hüütakse Kaksikuks, ütles teistele jüngritele: "Lähme meiegi, et surra ühes temaga!" Kui Jeesus kohale jõudis, sai selgeks, et Laatsarus oli juba neli päeva hauas olnud. Aga Betaania on Jeruusalemma lähedal, umbes viieteistkümne vagumaa (kolme kilomeetri) kaugusel, ja palju juute oli tulnud linnast Marta ja Maarja juurde neid nende venna pärast lohutama. Kui Marta kuulis, et Jeesus on tulekul, läks ta temale vastu, Maarja jäi aga koju. Ja Jeesust kohates Marta ütles talle: "Issand, kui sina siin oleksid olnud, siis mu vend ei oleks surnud. Ma tean küll ka nüüd, et Jumal annab sulle kõik, mida sa temalt iganes palud". Jeesus vastas talle: "Sinu vend tõuseb üles." Marta ütles talle: "Ma tean, et ta tõuseb üles viimsel päeval." Jeesus kostis talle: "Mina olen ülestõusmine ja elu. Kes minusse usub, see jääb elama ka siis, kui ta sureb. Keegi, kes elab ja usub minusse, ei sure igaveseks. Kas sa usud seda?" Marta ütles talle: "Jah, Issand, ma usun, et sina oled Messias, Jumala Poeg, kes peab maailma tulema."

Nii öelnud, läks Marta ja ütles tasa oma õele Maarjale: "Õpetaja on siin ja kutsub sind?" Seda kuuldes tõusis Maarja kiiresti üles ja läks talle vastu, sest Jeesus polnud veel külasse jõudnud, vaid ta oli alles selles paigas, kuhu Marta oli talle vastu tulnud. Kui juudid, kes Maarjat olid lohutama tulnud, nägid teda tõusvat ja kiiresti välja minevat, läksid nad talle järele, sest nad arvasid, et ta läheb hauale nutma. Aga kui Maarja jõudis sinna, kus oli Jeesus, langes ta teda nähes tema jalge ette maha ja ütles talle: "Issand, kui sina oleksid siin olnud, siis mu vend ei oleks surnud!" Teda ja temaga kaasa tulnud juute nutmas nähes oli Jeesus vaimus sügavasti liigutatud ja ta küsis: "Kuhu te olete ta matnud?" Nad ütlesid talle: "Issand, tule ja vaata!" Ja Jeesus nuttis. Siis juudid ütlesid: "Vaata, kuidas ta teda armastas!" Aga mõned nende seast ütlesid: "Kas tema, kes ta avas pimedate silmad, ei oleks suutnud teha nii, et Laatsarus polekski surnud?"

Jeesus oli vapustatud, kui ta hua juurde jõudis. Aga see oli koobas, mille suul lasus kivi. Jeesus ütles neile: "Võtke kivi ära!" Surnud Laatsaruse õde, Marta ütles talle: "Issand, ta lehkab juba, sest ta on siin juba neljandat päeva." Jeesus kostis talle: "Kui sa usud, siis saad sa näha Jumala au." Ja nad veeretaski kivi ära. Aga Jeesus tõstis silmad üles ja ütles: "Ma tänan sind, Isa, et sa oled mind kuulda võtnud. Ma teadsin küll, et sa kuuled mind alati, kuid seda ütlen ma rahva pärast, et nemad usuksid, et sina oled mind läkitanud." Seda öelnud, hüüdis ta valju häälega: "Laatsarus, tule välja!" Ja surnu tuli välja, käed ja jalad sidemetega mähitud ja higirätik näol, aga Jeesus ütles neile: "Päästke ta lahti ja laske tal minna!" Ja paljud juudid, kes olid tulnud Maarja juurde ja näinud, mida Jeesus tegi, hakkasid temasse uskuma.

See on Issanda Sõna.

Sissejuhatus

Armsad õed ja vennad, öeldakse, et tõde on vaataja silmades. Eriti kehtib see siis, kui meil on mõnest nähtusest väga vähe teavet, ja seega jääb fantaasiale üsna vaba voli. Nii võib inimeste ettekujutus ühest ja samast sündmusest varieeruda naiivsest heausklikkusest kuni vandenõuteooriate ja tõelise jälitusmaani.

Pühakiri on kirjutatud aastatuhandete eest mitte lihtsalt ajaloolistest sündmustest tunnistuse andmiseks, vaid on meile ilmutatud eelkõige selleks, et

me leiaksime sealt oma elu jaoks midagi õpetlikku. Õppimine on aga sageli ebamugav, eeldab tähelepanuvõimet ja kannatust, et leida erinevaid tõlgendusi, mängida läbi mitmeid stsenaariume. Siiski on see meie kohus, sest need, kes mineviku vigu ei mäleta, on määratud neid alati kordama.

Muidugi oleks üksainus ja õige lahendus kõikideks aegadeks kindlasti mugavam, aga paraku ei paku seda meile isegi mitte pühakiri. See maailm on loodud nii, et mõttelaiskus osutub siin üsna harva vooruseks. Sellepärast ei tohi me loota ainult kahetsusele surivoodil, vaid peame ikka terve elu jooksul oma vaimu terasena hoidma.
Me loeme patutunnistuse...

Jutlus

Armsad õed ja vennad, pole ilmselt raske ette kujutada, mida üks lihtne ja heauskne inimene tänasest evangeeliumist välja loeks. Jeesus suutis surnuid üles äratada, seda ei suuda ükski inimene, niisiis oli ta tõesti Jumala Poeg, au olgu temale! Laatsarus äratati üles, sest ta oli Jeesuse poolehoidja - hoidkem siis meiega Jeesuse poole ja meidki saab surnuist üles äratatama. Kas kõik sai selgeks? No siis aamen, tänan tähelepanu eest ja kohtumiseni järgmisel nädalavahetusel! (Preester hakkab kantslist ära minema, aga pöördub poolel teel tagasi)...

Ah soo, minu jutt jäi vist natukene lühikeseks? Noh, sel juhul võiksin ma sedasama sõnumit nüüd veel mõned korrad erinevates sõnastustes korrata ja saakski korralikult pika jutluse, nii et heatahtlikele kirikulistele jääks mulje: jutlus oli ja midagi ei olnud valesti ka... Aga kahjuks oleks sellest siiski üsna vähe õppida, sest neid lihtsaid fakte teavad ju usuinimesed isegi väga hästi. Päris nii lihtsalt ei tohiks preester ka oma tööga ühele poole saada.

Tegelikult on ju olemas ka teine võimalus korraliku pika jutluse saamiseks - see on hakata looma päeva evangeeliumile mitmesuguseid huvitavaid tõlgendusi. Lausa vandenõuteooriate ülesseadmine ei ole küll eesmärk omaette, kuid siiski, üks voorus vandenõuteooriatel kindlasti on. Nimelt pööravad nad detailidele suurt tähelepanu ning üritavad eranditult igapäevale neist tähendust omistada. Nii võib ka paljuloetud tekstist leida ootamatuid juhtlõngu, mille harutamise võib meile igapäevaeluski kasulikuks osutada.

Kuna ma juba siia jutustama jäin, et teile tänasest evangeeliumist pikemalt rääkida, siis lubage mul kehastuda vandenõuteoreetikuks. Mida loeks tema sellest kirjakohest välja? Esiteks märgiks ta tausta mõistmise huvides ära, et sündmustik leiab aset üsna pingelises olukorras. Palestiina oli ühelt poolt Rooma ülemvõimu all, teiselt poolt valitsesid kohaliku rahva üle nende endi hulka kuuluvad inimesed, nii variserid ehk sünagoogiülemate partei, kui ka saduserid ehk preestrid, kes Jeruusalemma templis talitusi toimetasid. Lisaks esines mitmel pool veel põrandaaluseid pistodamõrvarite rühmitusi, kes nii roomlaste kui nende kohalikest koputajatest soosikute elu kibedaks tegid. Jeesus oli neile kõigile pinnuks silmas, samuti olid ohus ka tema jüngrid. Olukorras, kus oma mõtteid avalikult väljendada ei tohi, kuulub varjatud sümbolika, kodeeritud sõnumite edastamine ja ridade vahelt lugemine igapäevase elu juurde.

Mis oli siis Laatsarusega tegelikult juhtunud? Oli ta tõesti olnud haige ja selle tõttu surnud? Päris välistada seda muidugi ei saa, kuid ikkagi on kogu loos mõndagi kummalist. Esiteks on meil vaja mõista, kes Laatsarus üldse oli? Nii mitmedki kirjatundjad olid Jeesuse õpetusest sügavalt huvitatud ja kohtusid temaga salaja, nagu Nikodeemus ja Joosep Arimaatiast, kes alles Jeesuse matustega seoses oma poolehoiu avalikuks tegi. Laatsarus oli aga ühiskonna kõrgklassi hulgast ainus, kes julges avalikult Jeesusega läbi käia, samal ajal kui Jeesus sedasama kõrgklassi teravalt kritiseeris. Sellest vaatenurgast oleks Laatsaruse kõrvaldamine loogiline samm - mõjuv hirmutus kõigile, ka Jeesusele endale.

Kuid küsigem veel nii mõnegi kaadri taha jääva asjaolu kohta. Kes ja kui usaldusväärne oli see isik, kes sõnumi Laatsaruse haigusest Jeesusele edastas, ja kelle poolt ta tegelikult saadeti. Tõsiasi, et Jeesus alles neli päeva pärast Laatsaruse matust kohale jõuab, viib oletusele, et Laatsarus oleks pidanud sõnumi saatmise ajal juba surnud olema. Jordani tagant, kus Jeesus viibis, oli Betaaniasse vaid ühe päeva teekond. Vandenõuteoreetik küsib siin kohe: kas polnud Laatsarus pigem tapetud, võibolla mürgi läbi, ja tema lähikondsed variseride valve all? Sõnum, mis saadeti Jeesusele, keda hiljuti templiõuel ei suudetud kinni võtta, võis olla määratud selleks, et meelitada teda Juudamaale tagasi tulema ja viia täide, mis Jeruusalemmas ei olnud õnnestunud.

Ikkagi on kummaline, miks ootas Jeesus veel kaks päeva - ootas nii, et see lausa äratas tähelepanu ja evangelist pidas vajalikuks seda ära märkida. Kas polnud see viivitamine just lõksu ülesseadnute tähelepanu hajutamiseks, kes ootasid teda kiiruga kohale saabuvat? Võibolla olid teda kinni võtma saadetud väesalga käsuaandjad nende päevade möödudes otsustanud, et Jeesus enam ei tule, ning lahkunud - ainult salakuulajad on veel kohale jäänud?

Igal juhul ei läinud Jeesus Laatsaruse koju, vaid saatis kellegi oma tulekust Martale ette teatama, ja Marta tuli tema juurde välja. Millest siisugune ettevaatus? Ning miks ütles Marta: "Issand, kui sina oleks siin olnud, poleks minu vend surnud"? Marta läks siis oma õe Maarja juurde, kes kuulis Jeesuse tulekust alles nüüd. Ja ikkagi ei lähe Jeesus Marta ja Maarja koju, kus matuselised on kogunenud, vaid otse Laatsaruse hauale. Matuselised, rikkad juudid, jõuavad sinna aga just selleks hetkeks, kui Jeesus on Laatsarust üles äratamas. Muidugi võib ette kujutada, et pärast siisuguse sündmuse tunnistajateks olemist olid juudid sedavõrd jahmunud ja ära hirmutatud, et algsest plaanist Jeesus kinni võtta ei tulnud enam midagi välja.

Armsad õed ja vennad, kui me vaatame detektiivfilme või kriminaalkroonikat, siis puutume kokku üsna keeruliste skeemidega, kui kavalalt kuritegusid kavandatakse ja läbi viiakse. Niisamuti peavad ka politseiuurijad oma väikeseid halle ajurakke pingutama, et kurjategijaid vahele võtta, neile lõkse üles seada, ja seda kõike veel seaduste piiridest kinni pidades.

Ning just seda võiksimegi õppida Laatsaruse ülesäratamise loo vandenõuteoreetilisest tõlgendusest: oma käitumise motiivide teadvustamine ja kiusatustega võitlemine on sageli üsna keeruline ettevõtmine. Vahel tuleb kehastuda lausa detektiiviks, et iseenda egoistliku loomuse kavaluste üle võitu saada. Üsna lihtsakoeliste sümptomite ja peaaegu usutavate ettekäänete tagant võib pahatihti leida keerulisi põhjuseid, mille kõrvaldamiseks või vaoshoidmiseks tuleb katsetada mitmesuguseid strateegiaid. Sest alles siis, kui me oleme teinud kõik, tõepoolest kõik endast sõltuva, et pattu vältida, on meil põhjust iseenda ja oma saatusega leppida ning leida oma rahu Jumalaga. Aamen.